

Motion till riksdagen 2023/24:2901

av **Håkan Svenneling m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

2 Inledning

Regeringens proposition föreslår att riksdagen godkänner det avancerade ramavtal som utgör en modernisering av nuvarande associeringsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan. Det är alltså en uppdaterad version av det redan befintliga associeringsavtal som sedan 2005 finns mellan EU och Chile. Avtalet reglerar relationerna med Chile och inkluderar de bilaterala förbindelserna. En stor del av avtalet rör handel och handelsrelaterade frågor. Vänsterpartiet säger nej till regeringens proposition och därmed till det utvidgade avtalet. Vi menar att varken Sverige eller EU ska ingå internationella handelsavtal vars effekt förvärrar klimatkrisen och bryter mot de mänskliga rättigheterna. Läs mer i vår motion Handelspolitik (mot. 2023/24:989).

3 En värdig handelspolitik

Handelsrelationer har genom historiens gång varit ett av de viktiga element som förbinder olika regioner och tvingat oss att förhålla oss till varandra. När den är som bäst tillåter handeln ett utbyte av produkter, färdigheter och kreativitet som berikar livet

för människor som bor i de inblandade områdena. Men alltför ofta har handeln använts som ett verktyg för att utnyttja, plundra och ytterligare berika de rika länderna på andras bekostnad.

Denna utvidgning av tidigare avtal med Chile kan i slutändan hota ansträngningarna för att bekämpa den globala upphettningen, undergräva Chiles planer för industriell utveckling och hota små och medelstora jordbrukare. Avtalet skyddar investeringar i fossila bränslen samt ger investerarna undantag från att följa regeringens klimatpolitik. Avtalet saknar effektiva verktyg för att ta itu med korruption, fattigdom och ojämlikhet, skydda arbetstagarnas rättigheter, skydda små och hållbara jordbruk, garantera ursprungsbefolkningarnas demokratiska rättigheter till sin mark och leverera klimaträttvisa.

Regeringen skriver i sin proposition om hur avtalet innebär ambitiösa handels- och hållbarhetsåtaganden. Samtidigt ignorerar man det faktum att Chile bryter mot sina internationella åtaganden gällande mänskliga rättigheter genom att förhandla fram ett avtal som fastställer handels- och investeringsregler som begränsar suveränitet.

Den stora ekonomiska ojämlikheten, diskrimineringen av urfolk, miljöförstöringen och försäljningen av vattenrättigheter är inskränkningar av de mänskliga rättigheterna. EU:s associeringsavtal borde ha använts som ett verktyg för att driva utvecklingen i Chile i en mer demokratisk riktning än vad som nu är fallet, i synnerhet då EU har i åtanke att säkra en del av mineralförsörjningen genom exploatering av bl.a. litium. Just litiumexploateringen är en process som kräver stora volymer vatten, vilket kommer att drabba områden som redan har problem med vattenförsörjning. Om Chile ska säkra vår försörjning måste vi bidra till att säkra inte bara de lokala samhällenas välbefinnande utan även möjligheterna till vidareförädling. Vattenfrågan är en återkommande kritik då Chile har privatiserat vattnet, och i dag är en stor del av de företag som äger vattenrättigheterna europeiska. Dessa företag har torrlagt stora områden, där natur, småbrukare, urfolk och kvinnor drabbats värst.

Dessutom finns det stor kritik mot associeringsavtalets process, eftersom den tidigare regeringen förhandlade fram nuvarande förslag i hemlighet, utan inflytande från medborgare eller civilsamhället. Däremot har näringslivets representanter deltagit under hela processen och därför fått stor insyn och möjligheter att påverka. Förhandlingen kring avtalet har också genomförts utan en process av samråd med ursprungsbefolkningar, vilket krävs enligt ILO-konvention 169. Det skapar också vissa frågor om hur avtalets skrivningar om mänskliga rättigheter de facto kommer att tolkas.

Delar av avtalet är till synes positiva, såsom att parterna förbinder sig till insatser för att motverka spridning av massförstörelsevapen. I den andan vore det lämpligt om Sverige stiftade en nationell lagstiftning som förbjuder införsel, lagring och transitering av kärnvapen på svenskt territorium i både freds- och krigstid. Se bl.a. vår motion med anledning av proposition 2022/23:74 Sveriges medlemskap i Nato.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan. Detta bör riksdagen besluta.

Håkan Svenneling (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Kajsa Fredholm (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Linda W Snecker (V)